

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІЛЬГОВОГО БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

MODERN TRENDS IN PREFERENTIAL BANK CREDITING DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF KYIV REGION

Ольга ФАЙЧУК,
 Національний університет біоресурсів
 і природокористування України, Київ

Olga FAYCHUK,
 National University of Life and
 Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

На сьогодні задля прискореного переходу на інноваційний шлях розвитку агропромисловий сектор економіки України потребує активізації банківського кредитування галузі. Проте з огляду на тривалий оборот авансованого капіталу підприємств, ризик від настання несприятливих природно-кліматичних умов, непередбачуваність цінової кон'юнктури на сільськогосподарську продукцію, відсутність належної застави внаслідок неформованості ринку землі різко знижуються показники кредитоздатності вітчизняних аграрних суб'єктів господарювання й підвищується вартість позичкового капіталу банку.

Хоча дослідженню механізму банківського кредитування аграрного виробництва в нашій державі й присвячено велику кількість наукових праць вітчизняних вчених-економістів, однак до цих пір немає чіткого роз'яснення причин низької його ефективності в сучасних умовах переходу на інноваційний спосіб розширеного відтворення. Звідси мета статті – з'ясувати на регіональному рівні головну проблему державної фінансової підтримки процесу надання агропромисловим підприємствам банківських кредитів, який повинен стимулювати якісне оновлення виробничих ресурсів та інтенсифікацію виробництва.

Світовий досвід державної підтримки аграрної галузі передбачає механізм часткової компенсації процентної ставки за кредити, який у розвинених країнах спрямований насамперед на модернізацію виробничого процесу й перехід на інтенсивний тип зростання. Так, наприклад, в Австрії близько 40% загальної суми пільгового кредиту використовується на вдосконалення організаційної структури ферм, тоді як у Франції понад 70% пільгових позик спрямовується на модернізацію аграрних підприємств [1]. З метою прискорення процесу модернізації сільського господарства й випуску конкурентоспроможної продукції уряди країн з розвинутою ринковою економікою передбачають спеціальні умови кредитування. Відсоткова ставка пільгових кредитів залежно від умов ведення аграрного виробництва становить лише від 3,1 до 8,9% [6].

Варто зазначити, що в нашій державі механізм пільгового кредитування аграрного сектору розпочався на початку 2000-х років. До цього часу внесок української банківської системи у фінансування аграрного сектору був досить скромним і не перевищував одного мільярда гривень (у 1999 – лише 390 млн. грн.). Однак вже протягом 2000-2001 років після запровадження механізму пільгового кредитування питома вага банківських кредитів, одержаних агропромисловими підприємствами, суттєво підвищилась – до 20,8% загального обсягу кредитування національної економіки (див. **табл. 1**). Незважаючи

на досить високий фактичний рівень процентної ставки за аграрний кредит у розмірі 33% у 2001 році, завдяки частковій компенсації з бюджету вдалося знизити її рівень на 17,5 п.п. і досягти значення у 15,5%. Очевидно, що така величина була значно більш прийнятною для аграрного бізнесу, ніж початкова.

Хоча слід наголосити на короткостроковому характері кредитів протягом 2000-2003 років. Усі вони призначались для фінансування виробничих витрат на один календарний рік, пов'язаних із поповненням оборотних засобів (пально-мастильних матеріалів, мінеральних добрив, насіння, засобів захисту рослин, кормів, ветеринарних препаратів, молодняку сільськогосподарських тварин, птиці, яєць для інкубації, запасних частин для ремонту сільськогосподарської техніки тощо).

Із 2004 по 2008 рік обсяг наданих для агропромислових підприємств України кредитів в абсолютних значеннях зріс найбільше, а саме на 11,1 млрд. грн. Вирішальну роль тут відіграло впровадження у 2004 році механізму здешевлення вартості довгострокових банківських позик, які використовувались на оновлення основних засобів виробництва, зокрема сільськогосподарської та зрошувальної техніки. Оскільки в цей період величина пільгової процентної ставки встановилася в діапазоні 7-12%, то зрозуміло, що такі умови були досить сприятливими для фінансування більш масштабних проектів в АПК. Однак вищезазначені позитивні трансформації в кредитному механізмі галузі не зумили підвищити роль аграрного сектору в загальнонаціональному кредитуванні. Навпаки, частка останньої тут продовжувала поступово скорочуватись до 0,9% у 2009 році через уповільнення темпів її кредитування, тоді як зростання обсягу надходження позики в цілому по економіці залишалось на рівні 60-70% (2003-2008).

Фінансова криза, що розпочалася наприкінці 2008 року, спричинила зростання ціни кредитного ресурсу для агропромислових підприємств із 17% у 2007 році до 27,8% у 2009 (на 10,8 п.п.). Хоча пільгова ставка в цей період була досить низькою – всього 7-12%, однак різке скорочення бюджетних коштів на здешевлення комерційних кредитів із 1,7 млрд. грн. у 2008 році до 374 млн. грн. у 2009 призвело до зменшення обсягу кредитування галузі з 20,1 млрд. грн. у 2008 до 6,8 млрд. грн. у 2009 відповідно. Причому ускладнювалась ситуація через зниження ліквідності банків, що вимагала від них зробити більш жорсткими вимоги до застави щодо кредиту і кредитоздатності позичальників [2].

Починаючи з 2010 року, процентні ставки за надані агропромисловим підприємствам кредити знизились на 6,5 п.п., а саме з 25,5% у звітному році й до 19% у 2011. У свою чергу за рахунок часткової

Статтю присвячено дослідженню сучасних особливостей пільгового банківського кредитування агропромислових підприємств Київської області. Проаналізовано динаміку й структуру залучення кредитів в аграрний сектор економіки країни та столичного регіону. Виявлено основні напрями господарського використання кредитних коштів, отриманих на пільгових умовах. Встановлено тенденцію розподілу загального обсягу пільгових середньо- і довгострокових банківських кредитів залежно від їх величини. Виявлено найбільші аграрні підприємства – користувачі довготерміновими пільговими кредитами та провідні банки – їх кредитори.

The article is devoted to researches of modern features of preferential bank crediting of agro-industrial enterprises of Kyiv. Trends and proportion to loan to the state's and capital regional agrarian sector are analyzed. The major directions of economical using of loans which were got in preferential conditions are obtained. The trend of distribution of general medium and long-term preferential credit value depending on their size is defined. The largest agrarian enterprises that use long-term preferential credits and leading banks that provide credits are obtained.

Таблиця 1. Зміна і питома вага кредитів в АПК України за 2000-2011 роки

Показники	Роки											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Обсяги кредитів в економіці, млрд. грн.	19,6	28,4	42,0	67,8	88,6	143,4	245,2	426,9	734,0	723,3	732,8	801,8
- темп приросту, %	66,1	44,9	47,9	61,4	30,7	61,9	71,0	74,1	71,9	-1,5	1,3	9,4
Обсяг кредитів в АПК, млрд. грн.	2,1	5,9	6,2	8,2	9,0	10,4	12,8	14,6	20,1	6,8	10,1	12,5
- темп приросту, %	438,5	181,0	5,1	32,3	9,8	15,6	23,1	14,1	37,7	-66,2	48,5	23,8
Питома вага кредитів в АПК, %	10,7	20,8	14,8	12,1	10,2	7,3	5,2	3,4	2,7	0,9	1,4	1,6

Джерело: складено автором на основі даних НБУ та Міністерства аграрної політики та продовольства України [3;5]

Таблиця 2. Пільгові кредити в АПК України і зміна процентних ставок за ними протягом 2000-2011 років

Роки	Обсяг кредитування			Середня процентна ставка за кредит, %	Розмір часткової компенсації процентної ставки, %	Пільгова ставка за кредит, %
	всього, млрд. грн.	у т.ч. пільгові кредити				
		млрд. грн.	у % до загальної суми			
2000	2,1	0,8	38,1	54	17,5	36,5
2001	5,9	2,8	47,5	33	17,5	15,5
2002	6,2	2,2	35,5	26	10	16
2003	8,2	3,2	39,0	21	10	11
2004	9,0	3,6	40,0	17	10	7
2005	10,4	7,6	73,1	18	10	8
2006	12,8	7	54,7	20	10	10
2007	14,6	8,3	56,8	17	10	7
2008	20,1	15,1	75,1	24	12	12
2009	6,8	2,6	38,2	27,8	15,38	12,42
2010	10,1	6,2	61,4	25,5	15,5	10
2011	12,5	6,5	52,0	19	15,5	3,5
2011 р. (+,-) до 2000 р.	10,4	5,7	13,9 п.п.	-35 п.п.	-2,0 п.п.	-33 п.п.

Джерело: складено автором на основі даних НБУ та Міністерства аграрної політики та продовольства України [3;5]

Таблиця 3. Динаміка і структура кредитування агропромислових підприємств Київської області комерційними банками на пільгових умовах за 2007-2011 роки

Вид кредиту	2007		2008		2009		2010		2011		
	млн. од.	%	млн. од.	%	млн. од.	%	млн. од.	%	млн. од.	%	
Гривня	короткострокові	238,9	38,8	256,2	24,4	173,1	51,0	487,8	28,6	145,6	6,7
	середньострокові	376,6	61,2	795,8	75,6	620,1	49,0	1160,3	68,0	1729,9	79,9
	довгострокові	-	*	-	*	-	*	57,2	3,4	288,6	13,3
	Разом	615,5	100	1052,0	100	793,2	100	1705,3	100	2164,0	100
Долар США	короткострокові	20,1	29,6	154,6	76,9	89,8	72,7	2,8	15,3	-	*
	середньострокові	46,5	68,5	46,4	23,1	33,7	27,3	4,6	25,1	12,1	57,0
	довгострокові	1,3	1,9	-	*	-	*	10,9	59,6	9,1	43,0
	Разом	67,9	100	201,0	100	123,5	100	18,3	100	21,2	100
Євро	короткострокові	0,6	6,2	-	-	-	-	-	*	-	*
	середньострокові	1,3	13,4	3,5	100	1,9	100	1,3	15,5	0,8	8,7
	довгострокові	7,8	80,4	-	*	-	*	7,1	84,5	8,4	91,3
	Разом	9,7	100	3,5	100	1,9	100	8,4	100	9,2	100

Джерело: складено автором на основі даних Головного управління агропромислового розвитку Київської обласної державної адміністрації [4]

компенсації вартості кредитного ресурсу з бюджету для аграріїв ця величина була зменшена на 15,5 п.п., тобто рівень пільгової ставки досягнув свого найнижчого значення – лише 3,5%. Як результат розмір залучених в АПК кредитів у звітному році порівняно з кризовим періодом збільшився майже удвічі – із 6,8 до 12,5 млрд. грн.

У цілому можна констатувати, що з моменту впровадження механізму здешевлення кредитів для підприємств АПК в Україні величина останніх збільшилась на 10,4 млрд. грн. (залишок заборгованості підприємств перед комерційними банками). Причому питома вага пільгових кредитів (тих, що отримали право на часткову компенсацію процентних ставок) підвищилась із 38,1% у 2000 році до 52,0% у 2011. Однак на це значною мірою вплинула не стільки зміна розміру часткової компенсації процентної ставки комерційним банкам із держбюджету, скільки скорочення середньозваженої річної ставки за кредити агропромисловим підприємствам – на 35 п.п., що призвело до встановлення прийнятної розміру пільгової ставки протягом майже всього досліджуваного періоду (див. **табл. 2**).

У структурі пільгового кредитування аграрного сектору нашої держави чільне місце посідає Київська область. Протягом 2007-2011 років обсяги наданих кредитів агропромисловим підприємствам регіону на умовах часткової компенсації відсоткової ставки з державного бюджету в національній валюті збільшились у 2,5 раза (див. **табл. 3**) і на кінець періоду досягли рівня 2164,1 млн. грн. За цей час структура пільгового позичкового капіталу трансформувалась у бік підвищення частки середньострокових кредитів (наданих у користування на період від 1 до 5 років) – майже до 80% і відповідного скорочення короткострокових – до 6,7%. Варто наголосити, що перші домінували протягом всього досліджуваного періоду за винятком 2009 року, коли внаслідок фінансової кризи в країні значно послабилась ділова активність більшості суб'єктів господарювання. Позитивним моментом можна назвати впровадження з 2010 року процедури довгострокового кредитування галузі, яка була спрямована на модернізацію основних засобів виробництва. Якщо у 2010 їх було надано на суму лише 57,2 млн. грн., що становило 3,4% від усієї величини пільгових кредитів

Таблиця 4. Середньо- й довгострокові кредити в розрізі цільового призначення, надані агропромисловим підприємствам Київської області, що мають право на часткову компенсацію відсоткової ставки у 2011 році

Цільове призначення кредиту	Кількість підприємств, од.			Сума кредиту, млн. грн.			Розмір кредиту в розрахунку на 1 підприємство, млн. грн.		
	всього	у тому числі		всього	у тому числі		всього	у тому числі	
		с.-г.	переробні		с.-г.	переробні		с.-г.	переробні
Покриття виробничих витрат (поповнення обігових коштів)	29	16	13	1388,7	331,7	1057	47,9	20,7	81,3
- в т.ч.: середньострокові	28	16	12	1288,7	331,7	957	46,0	20,7	79,8
- довгострокові	1	-	1	100	-	100	100	*	100
Закупівля основних засобів (с.-г. техніки, обладнання, устаткування тощо)	7	6	1	24,4	24,3	0,1	3,5	4,1	0,1
- в т.ч.: середньострокові	7	6	1	24,4	24,3	0,1	3,5	4,1	0,1
- довгострокові	-	-	-	-	-	-	*	*	*
Будівництво та реконструкція виробничих приміщень	16	11	5	605,3	414,3	191	37,8	37,7	38,2
- в т.ч.: середньострокові	12	9	3	416,7	257,2	159,46	34,7	28,6	53,2
- довгострокові	4	2	2	188,6	157,1	31,54	47,2	78,6	15,8
Всього	51	33	18	2018,4	770,3	1248,1	39,6	23,3	69,3

Джерело: складено автором на основі даних Головного управління агропромислового розвитку Київської облдержадміністрації [4]

для агропромислових підприємств області, то вже через рік розмір довгострокових позик зріс у 5 разів і досяг 288,6 млн. грн.

Важливу роль у системі кредитування аграрного сектора економіки Київщини посідала американська валюта. Якщо у 2007 році розмір пільгових кредитів у доларах США становив 67,9 млн. дол. США (в перерахунку в національну грошову одиницю 342,9 млн. грн.), що було майже вдвічі менше від аналогічного показника у гривні, то вже у 2008 ця сума зросла втричі й фактично зрівнялась із розміром гривневого кредиту (або 1058,7 млн. грн. за офіційним курсом НБУ у середньому за період у 526,72 гривень за 100 доларів США). Зниження офіційного курсу гривні відносно американської грошової одиниці на 57% у 2010 році порівняно з 2007 разом із підвищенням процентних ставок за кредит у доларах США призвело до значного зменшення заборгованості аграрних підприємств Київщини перед комерційними банками в іноземній валюті – в 11 разів. Слід зазначити, що американська валюта в останні роки, коли спостерігалась відносна стабільність обмінного курсу та зниження відсоткової ставки щодо кредитів, є більш привабливою для суб'єктів господарювання агропромислового комплексу області як джерело тривалого фінансування економічної діяльності. У свою чергу валюта єврозони також виступає інструментом довгострокового кредитування галузі, але її місце тут є досить скромним і фактично незмінним у порівнянні із 2007 роком, коли його значення дещо перевищувало позначку в дев'ять мільйонів євро.

Із 51 агропромислового підприємства Київської області, які брали у 2011 році пільгові середньо- та довгострокові кредити, майже 2/3 становлять сільськогосподарські підприємства (див. **табл. 4**). Незважаючи на це, розмір кредиту в розрахунку на одне переробне підприємство області є втричі більшим від значення показника на сільськогосподарське підприємство. Загалом у звітному році один суб'єкт аграрної галузі територіально-адміністративної одиниці залучив позики на суму 39,6 млн. грн. Фактично 1,4 млрд. грн., або 68,8% всіх середньо- і довгострокових кредитів, що були надані на умовах часткової компенсації з державного бюджету, призначено на покриття виробничих витрат, тобто на придбання паливно-мастильних матеріалів, засобів захисту рослин, мінеральних добрив, насіння, кормів, ветеринарних препаратів, молодняку сільськогосподарських тварин, запчастин для ремонту сільськогосподарської техніки, для оплати послуг за енергоносії тощо. Крім того, для вищезазначених цілей було виділено 47,9 млн. грн. у розрахунку на одне агропромислове підприємство.

Найменша інтенсивність залучення пільгових кредитів (лише 3,5 млн. грн. у розрахунку на один суб'єкт господарювання) у 2011 році спостерігалась при закупівлі основних засобів виробництва, що вказує на досить повільний процес оновлення машин, устаткування та обладнання в галузі.

Також незадовільним залишається стан справ із видачею середньо- та довгострокових кредитів для будівництва й реконструкції виробничих об'єктів. Лише 16 агропромислових підприємств Київщини брали

участь у стратегічному покращенні технологічного процесу за рахунок позичкового капіталу, залучивши при цьому на об'єкт 37,8 млн. грн., що на 1,8 млн. грн. менше від середнього значення показника.

Крім того, середнє значення довгострокового пільгового кредиту, наданого сільськогосподарським підприємствам у 2011 році, не дає підстав для оптимізму, оскільки досить значну суму коштів на тривалий період залучили лише два великих господарства області. До останніх належить фермерське господарство «Чудова марка», яке для будівництва овочесховища отримало позику в розмірі 2 млн. 320 тис. грн., і СП ТОВ «Нива Переяславщини», що претендувало на часткову компенсацію процентної ставки за кредит на суму 154 млн. 750 тис. грн. для фінансування витрат, пов'язаних із будівництвом свиноплекарства. У свою чергу серед підприємств харчової промисловості регіону в даній категорії домінують ПАТ «Переяславський експериментальний комбінат хлібопродуктів» і ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат». Перший фінансує за допомогою залученого капіталу будівництво складів силосного типу та створення м'ясопереробного цеху потужністю 10 тонн м'ясної продукції на добу, тоді як другий звернувся за позицією з метою будівництва Білоцерківського молочного комбінату. Останні отримали позику в розмірі 31,54 млн. грн. на термін понад 5 років.

За останні п'ять років кількість агропромислових підприємств Київської області, які претендували на механізм здешевлення середньо- та довгострокових кредитів у розмірі до 1 млн. грн., різко скоротилась. Якщо у 2007 їх налічувалось 39 одиниць, то вже у 2011 лише 4 об'єкта (див. **табл. 5**). Закономірно, що сумарна величина позики на пільгових умовах у даному діапазоні також зменшилась із 25,5 до 2,0 млн. грн. Подібну динаміку можна простежити з кредитуванням у діапазоні від 1 до 5 млн. грн.: тут за досліджуваний період кількість підприємств і загальний обсяг кредитів скоротилась втричі. Однак зворотну тенденцію показують ті суб'єкти, які брали пільгові кредити на суму понад 5 млн. грн. На особливу увагу заслуговують агропромислові підприємства, що брали в комерційних банках позику в розмірі, яка перевищує 50 млн. грн. У 2007 не було зафіксовано жодного випадку надання пільгового кредиту на таку величину. Однак у 2011 вже було 3 об'єкти, які разом позичили 275 млн. грн., і 3 підприємства – 954,8 млн. грн. Загалом можна констатувати факт підвищення інтенсивності залучення пільгового банківського капіталу на термін понад 1 календарний рік. Зазначене свідчить про підвищення як фінансових можливостей бюджету держави, так і грошово-кредитної системи банківського сектору української економіки в останні роки.

Станом на кінець 2011 року лідером за величиною отриманого пільгового кредиту терміном більше одного року серед підприємств агропромислового комплексу Київської області виявилось ТОВ «Комплекс» Агромарс». Залучивши 525 млн. грн. на пільгових умовах з метою поповнення обігових коштів (закупівлі зерна та сировини для забезпечення виробництва птиці, ветеринарних препаратів, молодняку сільськогосподарської птиці та ін.),

Таблиця 5. Групування агропромислових підприємств Київської області за обсягом наданих середньо- та довгострокових кредитів, що мають право на часткову компенсацію банківського відсотка

Порядковий номер групи	Розмір кредитів, млн. грн.	2007		2009		2011		Відхилення (+,-) 2011 рік від 2007	
		Кількість підприємств, од.	Обсяг кредиту, тис. грн..	Кількість підприємств, од.	Обсяг кредиту, тис. грн..	Кількість підприємств, од.	Обсяг кредиту, млн.. грн..	за кількістю підприємств, од.	за обсягами наданих кредитів, тис. грн.
I	до 1	39	25534	16	12400	4	2013	-35	-23521
II	1-5	36	101638	20	97440	12	30910	-24	-70728
III	5-10	3	24060	3	40950	9	61600	6	37540
IV	10-25	4	102600	6	157200	13	237200	9	134600
V	25-50	3	122260	3	137700	10	455375	7	293115
VI	50-100	0	0	2	229400	3	275000	3	275000
VII	понад 100	0	0	1	120000	3	954750	3	954750
	Разом	85	376092	51	795090	54	2016848	-31	1640756

Джерело: складено автором на основі даних Головного управління агропромислового розвитку Київської облдержадміністрації [4]

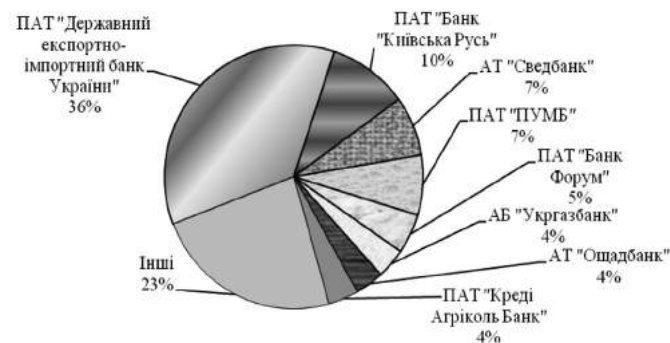
Таблиця 6. Найбільші агропромислові підприємства – позичальники банківських кредитів на пільговій основі у Київській області у 2011 році (обсяг кредиту не менше 50 млн. грн.)

Назва підприємства	Банк-кредитор	Відсоткова ставка за кредит	Термін користування кредитом	Обсяг наданого кредиту, млн. грн.
ТОВ «Баришівська зернова компанія»	ПАТ «Креді Агріколь Банк»	18	1,5 року	75
ТОВ «Панда»	ВАТ «Державний експортно-імпорتنний банк»	16,5	2 роки 11 місяців	300
ТОВ «Комплекс «Агромарс»	ПАТ «Кредит Європа Банк»	12	3 роки	50
	ПАТ «Банк Форум»	15	1,5 року	100
	ПАТ «Універсал Банк»	3 month+5% річних, але не менше 15% річних	1,5 року	75
	ПАТ «ПУМБ»	15	2 роки 11 місяців	150
СП ТОВ «Нива Переяславщини»	ПАТ «Сведбанк»	12	1,5 року	150
СП ТОВ «Нива Переяславщини»	ВАТ «Державний експортно-імпорتنний банк»	16	6 років 1 місяць	154,75
ТОВ «Лотуре-Агро»	ПАТ «АБ Укргазбанк»	18	2 роки	75

Джерело: складено автором на основі даних Головного управління агропромислового розвитку Київської обласної державної адміністрації [4]

сільськогосподарське підприємство скористалось послугами декількох комерційних банків (див. **табл. 6**). Процентна ставка для господарства встановилась у діапазоні від 12 до 15% річних. Поряд із лідером чільне місце посідають ТОВ «Панда», ТОВ «Лотуре-Агро», ТОВ «Баришівська зернова компанія» і СП ТОВ «Нива Переяславщини». Згідно з цільовим призначенням зазначені вище підприємства (за винятком останнього) отримали великі розміри позики, як правило, задля покриття поточних витрат у виробничому циклі, а не для реконструкції приміщень чи будівництва нових технологічних ліній. Крім того, простежити кількісний взаємозв'язок між величиною банківського процента, терміном надання кредиту та його величиною за допомогою методу спостереження практично неможливо. Також привертає увагу те, що ВАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» є найбільшим кредитором великомасштабних проектів в агропромисловому комплексі Київщини.

Рисунок. Середньо- та довгострокові кредити, надані підприємствам агропромислового комплексу Київської області, які мають право компенсації відсоткової ставки у 2011 році [4]

Станом на кінець 2011 року ВАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» зумів збільшити свою присутність на даному сегменті ринку кредитування із 21 до 36% (див. **рис.**). Друге місце посів ПАТ «Банк «Київська Русь» із часткою в 10%, а третє розділили між собою АТ «Сведбанк» і ПАТ «Перший український міжнародний банк» – по 7% кожен.

ВИСНОВКИ

Таким чином, головною проблемою пільгового кредитування агропромислових підприємств Київщини протягом останніх п'яти років, на нашу думку, є те, що більша частина середньо- та довгострокових пільгових кредитів не спрямовується на оновлення виробничої системи, тобто не сприяє прискоренню інноваційного розвитку галузі. Окрім цього, пріоритетним напрямом державної кредитної підтримки вітчизняного аграрного сектору регіону є фінансування в першу чергу великих підприємств, які, маючи належний об'єкт застави, здатні реалізувати великомасштабні бізнес-проекти, але не є такими гнучкими й маневреними у впровадженні інноваційних продуктів на виробничих, як малі й середні за розміром суб'єкти господарювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коробейников М. Зарубежная практика кредитования сельского хозяйства [Електронний ресурс] / М. Коробейников // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2001. – №4. – Режим доступу: http://www.creditcoop.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=108:agropactice&catid=34:countries&directory=34
2. Олійник О. Аналіз ринку кредитних послуг // Агробізнес сьогодні. – №18(217). – Вересень 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/component/content/article/628.html?ed=48>
3. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>
4. Офіційний сайт Київської обласної державної адміністрації. Головне управління агропромислового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kyiv-obl.gov.ua/golovne_upravlinnja_agropromisloвого_rozvitku
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/?sessionid=47D3BF0FD47E324C81BA8AD92E282007>
6. Резнік Н. П. Зарубіжний досвід інвестування в агропромисловий комплекс / Н. П. Резнік // Культура народів Причорномор'я. – 2008. – №147. – С. 77-80.